

Urząd Gminy Łubnice

Prognoza oddziaływania na środowisko

**„Programu usuwania wyrobów zawierających
azbest z terenu Gminy Łubnice,
powiat staszowski, województwo
świętokrzyskie.”**

Opracowanie:
Adler Consulting

2011 r.

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	3
2.	Metoda przygotowania Prognozy Oddziaływania na Środowisko (POnŚ)	3
3.	Prognoza oddziaływania na środowisko PUA uwzględnia następujące elementy	4
3.1.	Zakres i rodzaj potencjalnych skutków	4
3.2.	Potrzeba neutralizacji	4
3.3.	Kontynuacja	5
3.4.	Aspekty społeczne	5
3.5.	Informacja o zawartości, głównych celach Programu i powiązaniach z innymi dokumentami	5
4.	Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	7
4.1.	Określenie obszaru, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska na terenie Gminy Łubnice	7
4.2.	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	10
5.	Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	11
6.	Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych	11
7.	Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	14
7.1.	Konwencja Nr 162 Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy z dnia 24 czerwca 1986 r. – dotycząca bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu	14
7.2.	Dyrektywy UE	15
7.3.	Ustawy	16
7.4.	Rozporządzenia	18
8.	Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko oraz zabytki, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe	20
8.1.	Zagrożenie powietrza atmosferycznego	21
8.2.	Zagrożenie dla gleb, gruntów i wód	21
8.3.	Zagrożenia dla zabytków i krajobrazu kulturowego	22
9.	Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	22
10.	Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji PUA oraz częstotliwości jej przeprowadzania	23
11.	Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	23
12.	Wnioski	23
13.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	24

1. Wstęp

Podstawa prawna wykonania prognozy są przepisy ustawy z dnia 3 października 2008r (Dz. U. z 2008r nr 199 poz. 1227). Art. 46 nakłada obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów. Z przepisów tych wynika, że, organ zlecający opracowanie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łubnice” zobowiązany jest do sporządzenia (lub zlecenia sporządzenia) dokumentu prognozy oddziaływania na środowisko. Kolejnym krokiem wynikającym z zapisów w/w ustawy jest przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, przed Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska – jako instytucją wiodącą oraz dodatkowo przed Państwowym Inspektorem Sanitarnym. Ustawa narzuca regulacje dotyczące oceny oddziaływania na środowisko planów i programów zawarte w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków niektórych planów i programów. Ponadto, wymóg przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko jest zgodny z dyrektywą 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska.

Celem opracowania niniejszej prognozy i przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko jest określenie korzystnych i niekorzystnych wpływów środowiskowych spowodowanych realizacją projektowanego „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łubnice”, przed ostatecznym podjęciem decyzji o przyjęciu uchwałą Programu do realizacji przez Radę Gminy.

Prognoza oddziaływania na środowisko współtworzy ostateczną wersję dokumentu podstawowego, jakim jest Program (PUA). Wnioski i rekomendacje w niej zawarte powinny być włączone w ostateczny kształt „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łubnice”.

2. Metoda przygotowania Prognozy Oddziaływania na Środowisko (POnŚ)

Metodyka ocen oddziaływania na środowisko oraz obowiązujące przepisy nie wskazują konkretnych metod sporządzania prognoz do projektów dokumentów strategicznych. Dla sporządzenia niniejszego opracowania posługujemy się instrukcjami Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, wydanymi wobec zapytań płynących z gmin.

Prognoza oddziaływania na środowisko została przeprowadzona niemal równoległe z opracowywaniem dokumentu podstawowego. Prognoza dotyczy dokumentu, który będzie podlegał procedurze przyjęcia przez Radę Gminy.

Dla przeprowadzenia przedmiotowej prognozy wykorzystane zostały dane G.U.S. i W.U.S., a także dane zebrane w wyniku przeprowadzonej szczegółowej

inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wraz z oceną stanu, na terenie Gminy Łubnice w okresie listopad - grudzień 2011 r. Korzystano również z przygotowanych w ostatnich latach opracowań z interesującego zakresu dla obszaru województwa świętokrzyskiego.

Do sporządzenia Prognozy Oddziaływania na Środowisko wykorzystano również:

- wyniki i analizy badań dotyczących aktualnego stanu środowiska w mieście i gminie w tym aktualnego stanu środowiska wodnego, glebowego i atmosferycznego w województwie, przy czym ze zrozumiałych względów nacisk położono na stan atmosfery;
- wyniki badań i dane z literatury, dotyczące oddziaływania wyrobów zawierających azbest na poszczególne komponenty środowiska,
- obowiązujące i projektowane normy i rozporządzenia z zakresu postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.
- Informacje zawarte i wynikające z Programu usuwania wyrobów zawierających azbest (PUA)

Dokument oparty jest na danych z listopada 2011 r.

Zakres prognozy jest określony w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. nr 199, poz.1227).

3. Prognoza oddziaływania na środowisko PUA uwzględnia następujące elementy

3.1. Zakres i rodzaj potencjalnych skutków

Prognoza oparta została na wstępnym przeglądzie w celu spełnienia stopnia szczegółowości zakresu i natury skutków środowiskowych, jakie mogą wystąpić przy wdrażaniu analizowanego dokumentu. Skutki środowiskowe, łącznie ze skumulowanymi, mogą wystąpić w wyniku zmian w zasobach środowiskowych takich, jak: powietrze i zasoby przestrzeni. Konsekwencje mogą płynąć ze zmian w strukturze substancji trwałej, bo to jest przedmiotem działań objętych Programem. Prognoza dotyczy zarówno pozytywnych, jak i niekorzystnych skutków.

3.2. Potrzeba neutralizacji

Rozważono potrzebę zastosowania środków minimalizujących potencjalne skutki, jakie może w środowisku wywołać realizacja celów wskazanych analizowanym dokumentem. Środkami minimalizującymi mogą być, na przykład ewentualne zmiany w dokumencie, warunki nakładane na projekty (czy metody ich realizacji) lub działania wynikające wprost z dokumentu.

3.3. Kontynuacja

Prognoza rozważa potrzebę podjęcia środków w celu monitorowania skutków długofalowego wdrażania dokumentu lub zapewnić, aby wdrożenie podtrzymywało założone cele zrównoważonego rozwoju.

3.4. Aspekty społeczne

Prognoza identyfikuje odczucia społeczne wśród tych osób, które mogłyby być najbardziej narażone na ewentualne skutki oddziaływania.

3.5. Informacja o zawartości, głównych celach Programu i powiązaniach z innymi dokumentami

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łubnice” (PUA) składa się z 13 rozdziałów merytorycznych poświęconych szeroko rozumianej problematyce azbestu.

Rozdział 1. - Wstęp - nawiązując do „Programu Oczyszczania Kraju z azbestu” (POKzA) wskazuje ogólne założenia i motywy powstania dokumentu oraz wskazuje nadrzędne cele opracowania, perspektywę czasową realizacji oraz sygnalizuje główne problemy.

Rozdział 2. - został poświęcony charakterystyce terenu objętego Programem, określa charakterystyczne uwarunkowania i wskazuje na specyfikę terenu.

Rozdział 3. - szczegółowo określa cele i zadania Programu, dla terenu Gminy Łubnice.

Rozdział 4. - zawiera informacje o azbecie, jego występowaniu i zastosowaniu. Mówi o typach wyrobów, miejscach stosowania, zawartościach czystego azbestu oraz o klasyfikacji i warunkach eksploatacji w przemyśle i budownictwie.

Rozdział 5. - przedstawia „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu” w aspekcie jego korespondencji z Programem szczebla gminnego (miejskiego) - porównanie zawartości i wzajemnych relacji.

Rozdział 6. - został poświęcony w całości procedurom bezpiecznego postępowania przy pracach polegających na wytwarzaniu odpadów azbestowych. Omawia szczegółowo te procedury, których przestrzeganie ma kluczowe znaczenie dla niewystępowania zagrożeń podczas demontaży wyrobów azbestowych.

Rozdział 7. - dotyczy zdrowotnych aspektów oddziaływania azbestu, profilaktyki i neutralizacji skutków ewentualnego narażenia na ekspozycję.

Rozdział 8. - opisuje najlepsze dostępne techniki zalecane do stosowania przy pracach, których przedmiotem jest azbest (głównie jego usuwanie) oraz działania alternatywne do usuwania, czyli tymczasowe zabezpieczenia.

Rozdział 9. - poświęcony jest źródłom i metodom finansowania realizacji gminnego Programu, ze szczególnym uwzględnieniem propozycji form finansowego wsparcia dla osób fizycznych.

Rozdział 10. - jest to szczegółowy opis i analiza sytuacji wynikającej z przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Łubnice.

Rozdział 11. - analiza stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów – analiza dokonanej łącznie z inwentaryzacją oceny stanu.

Rozdział 12. - szczegóły realizacji planu usuwania wyrobów azbestowych w latach 2012 – 2015 wraz z perspektywą do roku 2032.

Rozdział 13. - to ramowa perspektywa Programu na lata 2016 – 2032.

Za główny cel Programu (PUA) przyjęto:

„USUNIĘCIE WSZYSTKICH WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY ŁUBNICE DO KOŃCA ROKU 2032”

Priorytetowe cele to także wskazanie działań, mechanizmów i źródeł finansowania, które pozwolą na bezpieczne usunięcie wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy.

Główne działania wyznaczone w Programie są następujące:

1. Opracowanie, przyjęcie i wdrożenie działań zmierzających do usunięcia wyrobów zawierających azbest;
2. Wprowadzenie do Wojewódzkiej Bazy Danych o Azbeście (WBDA) informacji dotyczących zinwentaryzowanych zasobów oraz wytwarzania i gospodarowania odpadami azbestowymi;
3. Organizacja kampanii edukacyjno – informacyjnej w zakresie prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;
4. Monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;
5. Zorganizowanie i sfinansowanie w pierwszej kolejności zbiórki już wytworzonych, a zmagazynowanych odpadów azbestowych dla indywidualnych gospodarstw domowych.
6. Zorganizowanie akcji koordynowanych przez odpowiedni wydział Urzędu Gminy demontażu, pakowania, transportu i umieszczenia na składowisku odpadów azbestowych.

Opracowanie niniejszego dokumentu oparte jest na realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów RP 14 maja 2002 roku z uwzględnieniem zmian wprowadzonych Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu (POKzA) przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 15 lipca 2009r.

4. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

4.1. Określenie obszaru, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska na terenie Gminy Łubnice

Dane administracyjne

Gmina Łubnice jest położona w powiecie Staszów, województwie świętokrzyskim; graniczy: od zachodu z gminami Oleśnica i Pacanów, od północy z gminą Rytwiany, od wschodu z gminą Połaniec, od południowego - wschodu przez Wisłę, z województwem podkarpackim i małopolskim, z którymi nie ma bezpośredniego połączenia komunikacyjnego.

Przez środek gminy przebiega droga krajowa relacji Kraków - Sandomierz, łącząca też ośrodek gminy Łubnice i znaczną część gminy bezpośrednio ze Staszowem. Odległość wsi Łubnice - ośrodka gminnego, od ośrodka powiatowego wynosi około 26 km, od najbliższego miasta - Połańca około 9 km.

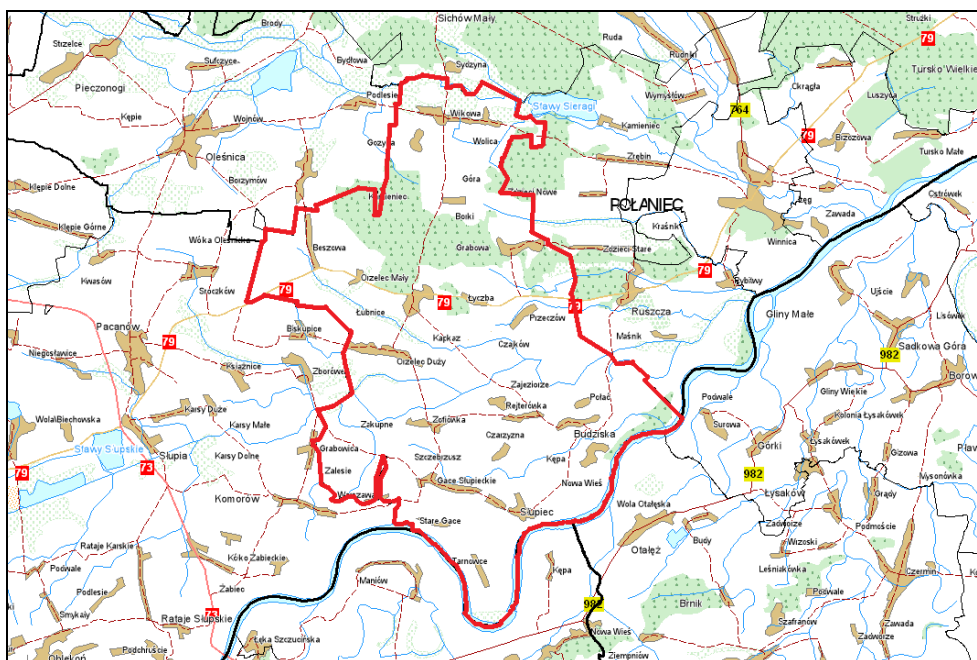
Położenie fizycznogeograficzne

Zgodnie z podziałem Polski na mezoregiony fizycznogeograficzne wg J. Kondrackiego (Geografia fizyczna Polski) obszar gminy należy do makroregionów Niecka Nidziańska i Kotlina Sandomierska. Nieckę Nidziańską reprezentuje tu mezoregion Niecka Połaniecka, a Kotlinę Sandomierską mezoregion Niecka Nidziańska.

Większa część gminy Łubnice znajduje się na zróżnicowanym wysokościowo obszarze Niecki Połanieckiej, która jest wysoczyzną wznoszącą się na wysokości 165 - 218 m n.p.m. rozczłonkowaną szeregiem dolin rzecznych, dolin bocznych i obniżeń. Najwyższym punktem w gminie Łubnice jest wzniesienie Góra o wysokości 210 m n.p.m. Nizina Nadwiślańska rozciąga się w południowej części gminy. Nizina jest monotonna, rozcięta rzeką Kanał - Strumień. W jej obrębie ułożone jest równoległe do Wisły pasmo starorzeczy i oczek wodnych. Obszary wysoczyzny i niziny ułożone są pasmowo równoległe do Wisły. Granicą występowania wyłącznie obszarów dolin i teras zalewowych chronionych wałami, jest kanał rzeki Strumień od północy i Wisła od południa.

Obszary wysoczyznowe występujące przemiennie z obszarami dolin i teras zalewowych zajmują pasmo położone między Kanałem Strumień a kompleksem leśnym usytuowanym centralnie w gminie. Pasma to charakteryzuje się duża zmienność wysokości; spadki terenów nadzalewowych dochodzą do 10%.

Między pasmem lasów a doliną rzeki obszar wysoczyznowy zachowuje większą stabilność powierzchniową, poza niewielkim pasmem dość stromych wzniesień w pobliżu miejscowości Góra (najwyższy punkt 210 m. n.p.m.). Na obszarze gminy duży udział mają tereny obniżeń powierzchniowych w postaci dolin rzek i cieków wodnych, ciągnących się równoleżnikowo w paśmie środkowym i na północy gminy.

Rys. 1. Obszar Gminy Łubnice
(źródło: <http://www.geoportal.gov.pl>)

Klimat

Gmina Łubnice położona jest w niżańskiej poddzielniczy leśno klimatycznej. Od północy graniczy z poddzielnicą świętokrzyską, od zachodu z krakowsko-wileńską, a od wschodu z sandomiersko-lubelską. W kierunku południowym dzielnicza nadniżańska przekracza Wisłę.

Klimat gminy wykazuje cechy przejściowe między oceanicznym i kontynentalnym. Po lewej stronie Wisły, a więc tu gdzie leży gmina, klimat jest bardziej umiarkowany niż po stronie prawej. Rzeka stanowi wyraźną granicę klimatyczną. Średnia temperatura roku wynosi $+7^{\circ}\text{C}$ - 8°C średnia stycznia -3°C , a lipca powyżej 18°C . Zimy są łagodne, lata zaś dość upalne. Średni opad roczny - 600 mm. Warunki klimatyczne i pogodowe są sprzyjające dla rolnictwa i turystyki.

Struktura sieci osadniczej w gminie

Gmina Łubnice obejmuje 19 sołectw: Beszowa, Borki, Budziska, Czarzyzna, Gace Słupieckie, Góra, Grabowa, Łubnice, Łyczba, Orzelec Duży, Orzelec Mały, Przeczów, Rejterówka, Słupiec, Szczebzusz, Wilkowa, Wolica, Zalesie, Zofiówka. Strukturę rozmieszczenia ludności w rozbiciu na poszczególne sołectwa przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach
(źródło: UG Łubnice - stan na 10.11.2011 r.)

Miejscowość	Mieszkańcy		
	stali	czasowi	aktualni
BESZOWA	276	6	282
BORKI	114	-	114
BUDZISKA	462	16	477
CZARZYŻNA	308	4	312
GACE SŁUPIECKIE	217	8	225

Miejscowość	Mieszkańcy		
GÓRA	84	1	85
GRABOWA	61	-	61
ŁUBNICE	344	7	351
ŁYCZBA	183	2	185
ORZELEC DUŻY	300	2	302
ORZELEC MAŁY	92	-	92
PRZECZÓW	310	4	314
REJTERÓWKA	114	5	119
SŁUPIEC	537	19	554
SZCZEBRZUSZ	156	5	161
WILKOWA	256	2	257
WOLICA	254	-	254
ZALESIE	188	4	192
ZOFIÓWKA	125	1	126
RAZEM	4381	86	4463

Użytkowanie terenu

Powierzchnia gminy zajmuje obszar 8 409 ha, w tym użytki rolne około 6 469 ha. Struktura użytków rolnych składa się z: 75,5% gruntów ornych (ponad 4 820 ha), 1,6% sadów (105 ha), ponad 23,4% użytków zielonych (461 ha łąk i 1083 ha pastwisk trwałych). Lasy i grunty leśne zajmują 14% ogólnej powierzchni gminy.

Teren gminy Łubnice leży w zlewni trzech rzek: Wisły, Kanału Strumień oraz rzeki Wschodniej.

Tabela 2. Struktura gruntów w gminie:

Nazwa wskaźnika	Wartość	Jednostka
Powierzchnia użytków rolnych ogółem	6 469	ha
Grunty orne ogółem	4 820	ha
Sady ogółem	105	ha
Łąki ogółem	461	ha
Pastwiska ogółem	1 083	ha
Lasy i grunty leśne ogółem	11 77	ha
Pozostałe grunty i nieużytki ogółem	763	ha

(źródło: UG Łubnice)

Do miejsc o prawdopodobnym ryzyku występowania podwyższonego stężenia azbestu w powietrzu należą:

1. typowe budownictwo wielkopłytowe w miastach z elewacjami z płyt azbestowo-cementowych o różnym stopniu ich zniszczenia;
2. tereny wokół byłych zakładów wyrobów azbestowo-cementowych;
3. „dzikie” wysypiska odpadów azbestowo-cementowych;
4. budynki gospodarcze o dużych powierzchniach dachowych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi w znacznym stopniu uszkodzonymi i zdegradowanymi.

4.2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Azbest znajduje się w wykazie substancji niebezpiecznych stanowiących załącznik do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201, poz. 1674) pod numerem indeksowym 650-013-00-6, jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym kategorii 1, stanowiąca poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Ogółem, na terenie Gminy Łubnice znajduje się 291 577 m² wyrobów zawierających azbest. Do najważniejszych wyrobów azbestowych znajdujących się w zasobach mieszkańców gminy należą wyroby azbestowo – cementowe, takie jak:

- płyty faliste (eternit),
- płyty Karo, zawierające od 10 do 35% azbestu.

Program prezentuje konkretne działania, pozwalające na zminimalizowanie, w pewnych przypadkach nawet wyeliminowanie negatywnego oddziaływania odpadów zawierających azbest na zdrowie ludzi i środowisko. Brak tych działań skutkowałby dalszym zanieczyszczeniem środowiska azbestem i pogłębianiem się niekorzystnych skutków zdrowotnych oraz środowiskowych (przede wszystkim jakości powietrza). Bez wdrażania rozwiązań zaproponowanych w Programie (PUA) odpady zawierające azbest będą masowo trafiać na dzikie składowiska lub wprost do lasu lub w przydrożne rowy. Z kolei, wyroby zawierające azbest, takie jak. np. płyty i inne elementy budowlane ulegają zużyciu, uszkodzeniom mechanicznym, erozji i wietrzeniu, mogą uwalniać do środowiska włókna azbestu. Pozostawienie ich w dotychczasowym miejscu i sposobie użytkowania przyczyniłoby się do zwiększonego występowania chorób wywołanych wdychaniem włókien azbestu w populacji mieszkańców gminy. Również postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, bez określonych w Programie procedur dla:

- właścicieli oraz zarządców budynków, przy użytkowaniu obiektów z wyrobami zawierającymi azbest,
- właścicieli i zarządców budynków, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z tych obiektów lub terenów
- wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, oraz oczyszczania obiektu i terenu wokół,
- prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, może spowodować przedostanie się do środowiska szkodliwych mikrowłókien azbestu oraz zwiększenie prawdopodobieństwa ekspozycji wobec osób wykonujących prace remontowe czy rozbiórkowe z użyciem wyrobów i materiałów zawierających azbest.

Zaproponowane w Programie działania przeciwdziałają występowaniu możliwości wpływu wyrobów zawierających azbest na środowisko przyrodnicze i w konsekwencji na zdrowie ludzi. Gdyby nie zostały one podjęte, istnieje realne zagrożenie, że w wielu miejscach gminy stan powietrza atmosferycznego będzie

ulegał dalszemu i ciągłemu pogarszaniu. Ma to związek z procesami korozji i erozji powierzchni wyrobów azbestowo – cementowych, których wiek techniczny oceniany jest na maksimum 30 lat.

Po tym okresie przyjmuje się, że wyrobu zaczynają pylenie samoczynne w określonych warunkach atmosferycznych.

Dodatkowe korzyści z wdrożenia programu obejmują:

- oczyszczenie z azbestu terenu gminy (cel nadrzędny Programu)
- poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców i potencjalne obniżenie przypadków zachorowań spowodowanych szkodliwym działaniem azbestu,
- poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych, bezpośredni przyrost wartości naniesień budowlanych i gruntów, w tym również i innych obiektów i mieszkań,
- poprawa wyglądu estetycznego gminy (wzrost walorów estetycznych) oraz co najważniejsze - stanu środowiska.

5. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Obszary objęte przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w wyniku realizacji Programu (PUA) to miejsca prowadzenia prac usuwania wyrobów zawierających azbest. Hipotetycznie drugim miejscem ewentualnie możliwego wystąpienia znaczącego narażenia na działanie pyłu azbestu jest jego transport. Sytuacje awaryjne takie jak n.p. niekontrolowane rozszczelnienia opakowania (w wyniku wypadku drogowego) może być takim źródłem. W obydwu sytuacjach zastosowanie obowiązujących procedur zmniejsza nieomal do zera ryzyko wystąpienia takich zagrożeń. Położywszy nacisk na szkolenie i krzewienie wiedzy o najlepszych dostępnych praktykach, dopuszczanie do demontaży tylko profesjonalnych wykonawców stać będzie na straży bezpieczeństwa.

6. Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych

Azbest jest naturalnym (minerał), choć niepożądanym elementem środowiska człowieka. Dzięki swoim doskonałym własnościom chemicznym i fizycznym a szczególnie wysokiej odporności na ogień i temperaturę był przetwarzany i używany w formie wyrobów, oraz tam, gdzie dziś jest demontowany, ewentualnie poddawany niezbędnej dla demontażu obróbce, załadunkowi, transportowi i wreszcie składowaniu. W wyrobach lub odpadach azbest występuje na ogół w niewielkich udziałach procentowych (np. w wyrobach azbestowo - cementowych 5 - 15%).

Nie stwierdzono chorobotwórczego działania włókien azbestu, które dostały się do organizmu człowieka poprzez przewód pokarmowy. Z tego też powodu nie ma zagrożenia podczas korzystania z wodociągów zbudowanego z rur azbestowo – cementowych. Ostatnie zalecenia, co do prac remontowych dla tego typu instalacji

zalecają pozostawianie nieczynnych instalacji w ziemi z zaznaczeniem ich obecności na mapach i planach, zaś poprowadzenie nowej instalacji nowym śladem.

Zagrożenia i skutki zdrowotne istniejącego narażania na azbest w skali kraju nie są rozpoznane. Nie istnienie w tej chwili działających zakładów wykorzystujących azbest powoduje, że dziś jedynie usuwanie wyrobów zawierających azbest, może stworzyć zagrożenia zdrowotne. Może ono dotyczyć zarówno pracowników zatrudnionych przy usuwaniu i utylizacji materiałów zawierających azbest, jak i spowodować większe niż do tej pory zagrożenia dla osób przebywających w sąsiedztwie prowadzenia prac, szczególnie na obszarach o dużym zaludnieniu (ekspozycja pośrednia).

Środowisko naturalne Gminy

W gminie Łubnice występuje jeden duży kompleks leśny, usytuowany w centralnej części gminy. Przeważają w nim lasy świeże i lasy wilgotne w wieku do 60 lat. Powierzchnie leśne zajmują siedliska lasów mieszanych, lasów świeżych boru mieszanego:

- w wieku 80 lat (niewielkie połacie w centralnej części kompleksu);
- w wieku 40-80 lat (zwarty duży obszar na południu kompleksu);
- w wieku 20-40 lat (rozproszone tereny w obrębie całego kompleksu);
- odnowienia i zalesienia w wieku do 20 lat oraz różnowiekowe lasy bagienne i mokre (wyodrębnione tereny na wschodzie gminy).

Lasy łęgowe porastają dolinę Wisły, głównie w obrębie wałów przeciwpowodziowych. Zielen łąkowa zajmuje doliny rzek i cieków. Pasma tej zieleni są charakterystyczne dla centralnego i północnego rejonu gminy. Stary park podworski w Łubnicach i cmentarz w Beszowej zawierają kompleksy starodrzewów, w tym drzewa – pomniki przyrody w parku w Łubnicach (9 dębów i 2 lipy).

Obecnie z dawnego barokowego założenia pałacowo-parkowego w Łubnicach pozostały niewielkie fragmenty. Na południe i zachód od ruin pałacu zachował się okazały stary drzewostan, głównie lipy, drobno – i szerokolistne, dęby i kasztanowce. Są to z reguły okazałe egzemplarze o średnicach pni 80 – 150 cm, przeważnie w średnim i złym stanie technicznym.

Skład gatunkowy i ilościowy starodrzewu w parku podworskim w Łubnicach przedstawia się następująco:

➤ lipy szerokolistne	136 szt.
➤ dęby szypułkowe	17 szt.
➤ kasztanowiec biały	12 szt.
➤ wierzby kruche	12 szt.
➤ Grochodrzewy białe	10 szt.
➤ Jesion wyniosły	1 szt.
➤ Grab pospolity	1 szt.
➤ Klon polny	1 szt.

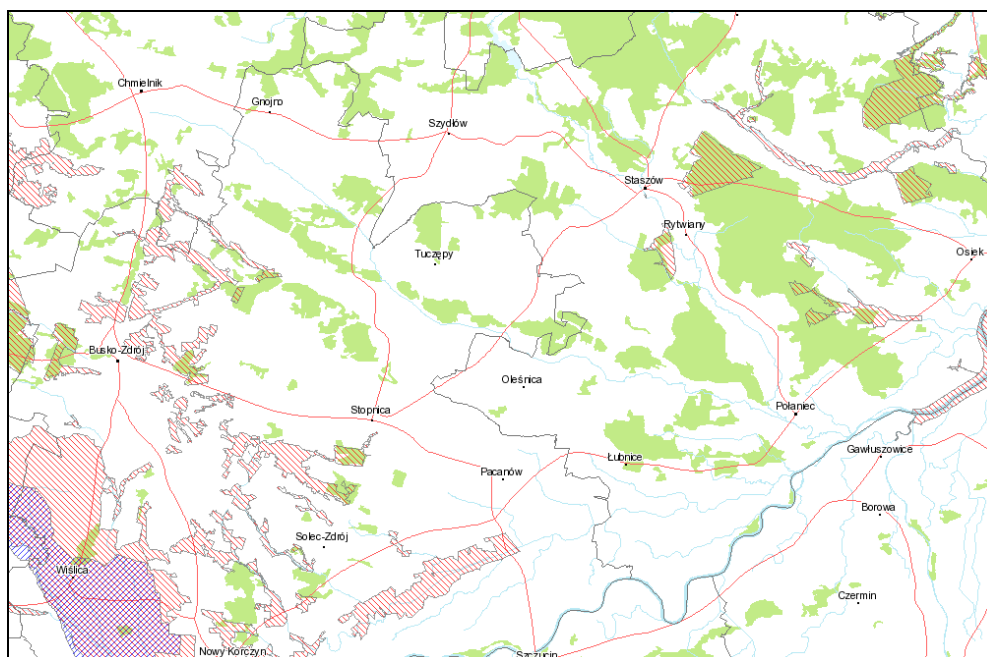
Ponadto w parku znajdują się nasadzenia młodszego pokolenia drzew, krzewy i runo. W Beszowej na cmentarzu wśród starodrzewu najcenniejszymi drzewami liściastymi są akacja, jesion i czarna topola.

OBSZARY NATURA 2000

W pobliżu Gminy Łubnice znajdują się trzy obszary cenne przyrodniczo sieci Natura 2000:

- **Kras Staszowski (PLH260023)**– obszar składający się z kilku fragmentów o różnym charakterze. Na wschód od Staszowa znajduje się kompleks leśny z licznymi lejkami i misami krasowymi. Wskutek gromadzenia się wody wytworzyły się tu różnego typu torfowiska. Po wielowiekowym wydobywaniu torfu na skalę przemysłową wykształciły się liczne jeziora o stosunkowo czystej wodzie z niewielką domieszką związków siarki. Podlegają obecnie wtórnej sukcesji. Zachodni fragment stanowi olbrzymi kompleks stawów rybnych wraz z rezerwatem przyrody- Dziki Staw. Stawy porozdzielane licznymi groblami są miejscem o dużej bioróżnorodności. Część południowo wschodnia to głównie strumień bez nazwy oraz fragmenty lasów mieszanych z nielicznymi jeziorami krasowymi. Dolina cieku poprzecinana jest licznymi dopływami częściowo zmeliorowanymi.
- **Ostoja Szaniecko-Solecka (PLH260034)** – Obszar znajduje się w środkowej części Garbu Pińczowskiego oraz południowo – zachodnim fragmencie Niecki Połanieckiej (Płaskowyżu Stanieckim i Kotlinie Borzykowskiej). Składa się z kilkunastu enklaw z malowniczymi wapiennymi i gipsowymi wzgórzami porośniętymi roślinnością kserotermiczną. Teren poprzecinany jest licznymi ciekami wodnymi, miejscami tworzącymi zabagnione dolinki, w których wykształciły się torfowiska. W północnej części obszaru znajdują się liczne odsłonięcia gipsów, zwłaszcza wielko krystalicznych. Ponadto, obserwuje się liczne formy krasu powierzchniowego i podziemnego np.: leje, studnie, zapadliska, jaskinie krasowe. Środkowa i południowa część wyróżnia się występowaniem wód mineralnych z wysiękami, którym towarzyszy roślinność halofilna, jak np. w okolicach wsi Owczary.
- **Tarnobrzaska Dolina Wisły (PLH180049)** - Obszar ten w całości jest położony na Terenie Kotliny Sandomierskiej, na Nizinie Nadwiślańskiej, na styku dwóch województw. Obejmuje dolinę Wisły ograniczoną do międzywała, na odcinku od ujścia Wisłoki - poniżej Połańca, do Sandomierza. Znaczne powierzchnie wydmy nadwiślańskich są pokryte roślinnością inicjującą proces sukcesji. W dolinie rzeki występują dość duże starorzecza, z wykształconą roślinnością naturalną. Na lewym brzegu rzeki Wisły dominują kompleksy łąk, a na prawym znaczne połacie nie wyciętych jeszcze lub nie zdegradowanych lasów nadrzecznych i zarośli wierzbowych. Jest to też teren, gdzie w dużej ilości oprócz cennych siedlisk przyrodniczych występują także duże ilości ptaków, dla których teren ten jest swoistym korytarzem ekologicznym.

Poniżej przedstawiono mapę przedstawiającą bliższą lokalizację omawianych obszarów.

Rys. 1. Lokalizacja obszarów Natura 2000 przebiegających w okolicy Gminy Łubnice

(źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>)

Z powodu nie stwierdzonego oddziaływania włókien azbestu na faunę i florę nie można rozpatrywać żadnych skutków ewentualnego oddziaływania.

Oddziaływanie określonych w Programie działań na te tereny jest znikome, zaś przeprowadzenie działań polegających na usuwaniu wyrobów azbestowych w dużej perspektywie czasowej może znacząco wpłynąć na poprawę stanu powietrza atmosferycznego w otoczeniu obszarów atrakcyjnych przyrodniczo, co w znaczący sposób podniesie ich walory.

7. Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

7.1. Konwencja Nr 162 Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy z dnia 24 czerwca 1986 r. – dotycząca bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu

Konwencja Nr 162 dotycząca bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu – przyjęta została w dniu 04 czerwca 1986 roku na Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy w Genewie. Konwencja określa zasady ogólne oraz środki zapobiegawcze w postępowaniu w zakresie ochrony przed szkodliwością azbestu w miejscu pracy. Przepisy Konwencji dotyczą także prac rozbiórkowych i usuwania azbestu z budynków lub budowli oraz określają obowiązki pracodawców oraz

organów władz dotyczące informacji i szkolenia w zakresie ochrony zdrowia przed narażeniem na azbest.

7.2. Dyrektywy UE

Wyszczególnione poniżej przepisy Unii Europejskiej regulują postępowanie ze szkodliwymi dla zdrowia ludzkiego substancjami chemicznymi, w tym również azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Większa część tych regulacji dotyczy ochrony zdrowia osób zatrudnionych przy pracach w kontakcie z wyrobami zawierającymi szkodliwe materiały, wprowadzając szczegółowe ograniczenia i specjalne wymagania dla metod pracy oraz środków zabezpieczających ludzi. Druga część regulacji dotyczy ochrony środowiska, metod pomiarów zanieczyszczenia włóknami i pyłem azbestu, a także metod zabezpieczenia przed emisją tych szkodliwych substancji. Wiele zapisów w poszczególnych dyrektywach stanowią regulacje dotyczące obowiązków pracodawców w zakresie ochrony pracowników i otoczenia miejsca prac przed zagrożeniami, wynikającymi z możliwości uwalniania się pyłu i włókien azbestu, w czasie trwania robót przy produkcji, zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających te składniki.

W aktach prawnych Unii Europejskiej dotyczących azbestu znajdują się też wskazówki i wytyczne dla państw członkowskich dotyczące wprowadzania w życie przepisów regulujących problematykę azbestu, a także form i metod pomocy, szkolenia i kontroli – w celu stworzenia odpowiednich warunków dla sprawnego wdrożenia nowych przepisów.

1. Zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy Nr 172 z dnia 24 czerwca 1986 r. – dotyczące ochrony pracowników przed działaniem azbestu.
2. Dyrektywa Rady Nr 80/1107/EWG z dnia 27 listopada 1980 r. – w sprawie ochrony osób narażonych na ekspozycję szkodliwych substancji (ze zmianami wynikającymi z dyrektywy Nr 91/322/EWG z dnia 29 maja 1991 r.).
3. Dyrektywa Rady Nr 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. – o ochronie pracowników przed zagrożeniem związanym z narażeniem na działanie azbestu w pracy (znowelizowana Dyrektywą Rady Nr 91/382/EWG).
4. Dyrektywa Rady Nr 90/394/EWG z dnia 28 czerwca 1990 r. – w sprawie ochrony pracowników przed narażeniem na z czynniki rakotwórcze w środowisku pracy (znowelizowana Dyrektywą Rady Nr 99/38/WE).
5. Dyrektywa Rady Nr 91/382/EWG z dnia 25 czerwca 1991 r. – o dopuszczalnym stężeniu włókien azbestu (uzupełnienie do Dyrektywy Nr 83/477/EWG).
6. Dyrektywa Rady Nr 94/33/EWG z dnia 22 czerwca 1994 r. – w sprawie ochrony młodocianych w miejscu pracy.
7. Dyrektywa Rady Nr 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. – w sprawie odpadów.
8. Dyrektywa Rady Nr 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. – w sprawie zasad prawa, przepisów i środków administracyjnych krajów członkowskich Wspólnoty Europejskiej, jak również odnoszących się do ograniczeń w zakresie handlu i stosowania substancji niebezpiecznych.

9. Dyrektywa Rady Nr 83/478/EWG z dnia 19 września 1983 r. – w sprawie ujednolicenia ustawodawstwa, przepisów i postanowień krajów członkowskich.
10. Dyrektywa Rady Nr 85/610/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. – jako uzupełnienie do Dyrektywy Nr 76/769/EWG.
11. Dyrektywa Rady Nr 89/391/EWG a dnia 12 czerwca 1987 r. – o ochronie bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy.
12. Dyrektywa Rady Nr 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. – w sprawie zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczenia środowiska azbestem.
13. Dyrektywa Rady Nr 89/106/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. – w sprawie zbliżania ustawodawstwa, przepisów i postanowień administracyjnych krajów członkowskich, dotyczących produktów budowlanych.
14. Dyrektywa Rady Nr 91/659/EWG z dnia 3 grudnia 1991 r. – w sprawie zbliżania ustawodawstwa, przepisów i postanowień administracyjnych krajów członkowskich, dotyczących wprowadzania ograniczeń w zakresie rozprowadzania na rynku i stosowania niebezpiecznych substancji i wyrobów technicznego zastosowania.
15. Dyrektywa Rady Nr 84/360/EWG z dnia 28 czerwca 1984 r. – w sprawie zanieczyszczeń środowiska przez zakłady przemysłowe.
16. Dyrektywa Rady Nr 98/24/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. – w sprawie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed niebezpieczeństwem związanym ze środkami chemicznymi w miejscu pracy.
17. Dyrektywa Rady 99/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. – w sprawie składowania odpadów.
18. Dyrektywa Rady 91/689/WE z dnia 12 grudnia 1991 r. – w sprawie odpadów niebezpiecznych.
19. Rozporządzenie Rady 259/93 z dnia 1 lutego 1993 r. – w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie Wspólnoty, do Wspólnoty i poza jej obszar.
20. Dyrektywa Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 r. nowelizująca Dyrektywę 85/337/EWG – w sprawie oceny oddziaływania niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć na środowisko.
21. Dyrektywa Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. – w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli.
22. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków oddziaływania na środowisku niektórych planów i programów.
23. Dyrektywa Rady 91/692/WE z dnia 23 grudnia 1991 r. w sprawie normalizacji i racjonalizacji sprawozdań dotyczących realizacji niektórych Dyrektyw Rady dotyczących środowiska

7.3. Ustawy

Zagadnienia dotyczące wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terytorium Polski regulowane są przez 7 ustaw, z czego najistotniejszymi są:

1. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628 z późn. zm.) (Dz.U. 2003 Nr. 3 poz.20 tekst

- jednolity**) – ustawa zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec (przepisy nie mają zastosowania do diafragm do istniejących instalacji elektrolitycznych zawierających azbest chryzotylowy oraz do wałów z azbestu stosowanych do ciągnięcia szkła). Ustawa również reguluje zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.
2. **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.) (Dz.U. 2007 Nr. 39 poz.251 tekst jednolity)** – ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Ustawa określa obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym m.in. odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje postępowanie w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania, w tym składowania odpadów. Ustawa m.in. określa zakres planów gospodarki odpadami, sposób ich opiniowania i sposób monitorowania oraz rodzaje odpadów, które powinny być ujęte na każdym szczeblu ich opracowania.
  3. **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) (Dz.U. 2008 Nr. 25 poz.150 tekst jednolity z późn. zm.)** – ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa reguluje m.in. opracowywanie programów ochrony środowiska, postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, ochronę powietrza przed zanieczyszczeniem i sposób postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, ochronę powierzchni ziemi, przeciwdziałania zanieczyszczeniom (w tym konieczność oznaczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których się znajduje, konieczność dokumentowania informacji dotyczącej m.in. występowania azbestu).
  4. **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89, poz. 414 z późn. zm.) (Dz.U. 2006 Nr. 156 poz.1118 tekst jednolity)** – jednym z zapisów ustawy jest art. 30, ust. 3., który stanowi: właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 w/w artykułu, jeśli ich realizacja może spowodować: zagrożenia bezpieczeństwa ludzi, pogorszenie stanu środowiska lub pogorszenie warunków zdrowotno – sanitarnych.
  5. **Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym materiałów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.)** – ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przewóz materiałów niebezpiecznych w kraju określają przepisy zawarte

w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych – ADR. Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Wymagane są świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz szkolenie kierowców pojazdów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

7.4. Rozporządzenia

Regulacje prawne dotyczące azbestu są rozproszone (około 40 rozporządzeń). Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowego opracowania poniżej wymieniono i krótko scharakteryzowano najważniejsze rozporządzenia.

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206 z 2001 r.). Zgodnie z katalogiem odpady zawierające azbest, z jakimi mamy do czynienia podczas realizacji zadań z Programu (PUA) klasyfikuje się następująco:

Klasyfikacja odpadów zawierających azbest:

Kod odpadów	Podgrupa	Rodzaj
17 06 01*	Materiały izolacyjne zawierające azbest	Materiały izolacyjne zawierające azbest
17 06 05*	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest	Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

* - odpady niebezpieczne

Wszystkie wymienione odpady zaliczono do odpadów niebezpiecznych i w związku z tym podlegają rygorom wynikającym z obowiązujących aktów prawnych.

2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649). oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010r (Dz. U. Nr 162 poz.1089) Rozporządzenia te określają obowiązki wykonawców prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, warunki transportu odpadów zawierających azbest do miejsc ich składowania, wymagania, jaki powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest. Rozporządzenia nakładają na właścicieli, użytkowników wieczystych lub zarządców nieruchomości, obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest przeprowadzanie kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzania ocen stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest według wskazanego wzoru. Ocenę przekazuje się do

właściwego organu nadzoru budowlanego, w terminie 30 dni od daty sporządzenia oceny.

3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876). Rozporządzenie m.in. określa sposób inwentaryzowania azbestu lub wyrobów zawierających azbest, w miejscach ich wykorzystywania oraz terminy przedkładania odpowiednio wojewodzie albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest, o czasie i sposobie usuwania azbestu.
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nie selektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595). W sposób nie selektywny mogą być składowane rodzaje odpadów o kodach 17 06 01* i 17 06 05*. Odpady o tych kodach mogą być wspólnie składowane na składowisku odpadów niebezpiecznych. Nie można mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 z 2003 r.) (Ważne zmiany Dz.U. 2009 Nr. 39 poz. 320). Rozporządzenie określa m.in. wymagania dotyczące składowania dla odpadów zawierających azbest, wymienionych w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05*.
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska jako całości (Dz. U. Nr 175, poz. 1439 z 2002 r.). Rozporządzenie reguluje zagadnienia dotyczące terminu i formy składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu.

8. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko oraz zabytki, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe

Program (PUA) jest spisem zamierzeń i zalecanych dokonań mających na celu poprawę sytuacji w środowisku związanej z zagrożeniem środowiska wyrobami i odpadami zawierającymi azbest poprzez ich konsekwentne usuwanie. Generalne założenia PUA są proekologiczne, natomiast w trakcie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć mogą wystąpić nowe, szczególne aspekty oddziaływania na środowisko.

Najważniejszym zagrożeniem dla środowiska związanym z realizacją PUA może być nieterminowe realizowanie zapisanych w nim działań. Dotyczy to przede wszystkim realizacji zadań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest, których dalsze użytkowanie powodowałoby uwalnianie się włókien azbestu do środowiska, wyroby o pierwszym stopniu pilności.

Prace polegające na demontażu wyrobów azbestowych, wskazane w PUA jako czynnik realizowania Programu, z uwagi na swój charakter nie przekraczają norm emisji hałasu do środowiska. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 nr 120 poz. 826) poziom ten wynosi LAeq D = 55 dB (tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, tereny zabudowy zagrodowej, tereny rekreacyjno wypoczynkowe, tereny mieszkaniowo-usługowe).

Negatywne oddziaływanie na środowisko działań zawartych w PUA może zostać wyeliminowane przez zastosowanie i przestrzeganie wszystkich obowiązujących i przedstawionych w PUA procedur postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, które dotyczą:

- właścicieli oraz zarządców budynków oraz terenu, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest,
- właścicieli i zarządców budynków oraz terenu, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z tych obiektów lub terenów
- wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, oraz oczyszczania obiektu, terenu, instalacji,
- prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest,

Wskazane w PUA warianty rozwiązywania problemów usuwania azbestu wskazują jednak na wysoki stopień zabezpieczenia przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko.

8.1. Zagrożenie powietrza atmosferycznego

Stężenie azbestu w powietrzu w rejonie wolnym od źródeł emisji nie przekracza 400 włókien /m³. Stężenia tego typu notowane są na terenach wiejskich, ale otwartych. Włókna azbestu wprowadzone do atmosfery są przenoszone przez prądy wertykalne oraz prądy poziome. Jedyнным sposobem oczyszczania atmosfery są opady atmosferyczne. Oczyszczanie to jest jednak pozorne, gdyż włókna azbestu po wyschnięciu odzyskują lotność i ponownie cyrkulują w atmosferze. Włókna azbestu mogą być przenoszone na odległość wielu tysięcy kilometrów, zanim opadną do gleby lub wody.

W przypadku siedlisk w obszarach wiejskich z dużą ilością zabudowań pokrytych leciwymi lub źle utrzymanymi wyrobami A-C w sprzyjających dla włókien azbestu warunkach atmosferycznych (długotrwała susza) samoczynne uwalnianie się włókien azbestowych powoduje nawet kilkunastokrotne przekroczenia chwilowe ich zawartości w powietrzu atmosferycznym.

W budynkach mieszkalnych stężenia azbestu w powietrzu są zmienne w zależności od udziału elementów budowlanych zawierających azbest i ich stanu. Notowane są wartości w granicach 0 – 1800 włókien/m³.

W pomieszczeniach zawierających lekko uszkodzone wyroby zawierające azbest stężenie azbestu w powietrzu wynosi na ogół 1000 włókien/m³.

Jednocześnie należy nadmienić, iż realizacja założeń PUA wg procedur prawidłowego postępowania przy pracach związanych z azbestem znacznie ogranicza (praktycznie eliminuje) wtórne zanieczyszczenie powietrza włóknami azbestowymi potencjalnie uwalnianymi podczas prac demontażowych („demontaż na mokro”). Monitoring zawartości włókien azbestu w powietrzu podczas prac demontażowych realizowany jest tylko i wyłącznie na wniosek i koszt inwestora. Zastosowanie środków ochrony indywidualnej oraz przestrzeganie procedur zapewnia bezpieczeństwo przeprowadzanych prac, zarówno dla środowiska jak i zdrowia ludzkiego.

8.2. Zagrożenie dla gleb, gruntów i wód

Z uwagi na minimalne występowanie azbestu w Polsce w formie naturalnych złóż (praktycznie nie występuje) zanieczyszczenia gleby i wód włóknami azbestu mają pochodzenie wtórne. Zanieczyszczenia te pochodzą ze źle eksploatowanych wyrobów, ich wieku wreszcie ze złego obchodzenia się z nimi podczas demontażu i usuwania. Należy, więc zwrócić baczną uwagę na poziom techniczny wykonywanych prac jak również na przygotowanie teoretyczne kadry wykonującej zadanie.

Zawartość azbestu w użytkowanej glebie nie powinna przekraczać 0,02% z uwagi na możliwość reemisji włókien podczas prowadzenia prac rolnych, wykopów, ruchu pojazdów, itp. Przemieszczanie azbestu w gruncie jest niewielkie, dotyczy zwłaszcza drobnych włókien. Zanieczyszczenie gleby azbestem może stanowić potencjalne zagrożenie dla zdrowia tylko wtedy, gdy uprawa mechaniczna lub unos z odsłoniętej powierzchni powoduje pylenie.

Należy jednakże zaznaczyć, że wspomniane wyżej badania ekologiczne uważa się za zbyt mało czułe (obraz zacierają wysoki poziom tła zanieczyszczeń innego rodzaju) ze względu na występowanie wielu trudnych do wyeliminowania czynników zakłócających. Dodatkową trudnością tych badań jest sporadyczność i duża zmienność ekspozycji.

8.3. Zagrożenia dla zabytków i krajobrazu kulturowego

W przypadku prowadzenia prac przewidzianych w PUA nie występują wśród nich elementy zagrożenia dla zabytków tak architektury jak i przyrody oraz krajobrazu kulturowego. Prawidłowo prowadzona polityka estetyki terenu spowoduje wzrost walorów krajobrazowych, szczególnie w zakresie kolorystyki otoczenia.

Podsumowując, można stwierdzić, że planowane działania w zakresie usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest pozwalają optymistycznie myśleć o ograniczaniu, a wręcz wyeliminowaniu ich wpływu na środowisko, ale tylko w przypadku konsekwentnej realizacji projektowanych zamierzeń. Niepodjęcie działań przewidzianych w PUA może spowodować znaczące oddziaływanie wyrobów pozostawionych samym sobie a będących w złym stanie technicznym. Tu i ówdzie składowane, niekiedy w różny sposób już wcześniej zdemontowane wyroby, a będące już w świetle obowiązującej nomenklatury odpadami powinny być w pierwszej kolejności spakowane i usunięte. Nie deponowanie we właściwych warunkach azbestu może być powodem znaczącego zanieczyszczenia powietrza, w wyniku wtórnego pylenia, a przez to zagrożenia dla ludzi i środowiska. Z uwagi na bliską odległość składowiska odpadów azbestowych w miejscowości Dobrów (Gmina Tuczępy) sugeruje się tą lokalizację jako miejsce gdzie docelowo będzie wywożony i składowany azbest. Jest to lokalizacja sugerowana, gdyż ostateczną decyzję w tej sprawie ma podmiot demontujący wyroby azbestowe (podpisana umowa pomiędzy danym podmiotem, a składowiskiem odpadów).

9. Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Działania, podjęte w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest, zgodnie z rozwiązaniami proponowanymi w PUA przyniosą zdecydowaną poprawę stanu środowiska przyrodniczego. Proponowane rozwiązania są tak dobrane, aby ich ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko było ograniczone do wielkości niższej od ustanowionych norm. Osiągnięcie tych zamierzeń wiąże się z zastosowaniem w przypadku usuwania i transportu odpadów - odpowiednich procedur postępowania.

10. Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji PUA oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Proponuje się, aby monitoring realizacji PUA stanowił element monitoringu prowadzonego w ramach obowiązujących przepisów regulujących wymagania, co do stwierdzonego stanu technicznego wyrobów i możliwości ich dalszego bezpiecznego użytkowania. Stwierdzone stopnie pilności determinują tryb postępowania w odpowiednich przedziałach czasowych.

Bezpośredni i bieżący nadzór nad prowadzonymi pracami powierzony odpowiedniemu wydziałowi w Urzędzie Gminy, powinien być wystarczający, pod warunkiem systematycznego i rzetelnego prowadzenia ewidencji i raportowania do Urzędu Marszałkowskiego.

11. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Z tytułu wdrożenia analizowanego PUA nie przewiduje się występowania żadnych oddziaływań transgranicznych.

Oddziaływanie obiektów związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwianiem odpadów może jednak sporadycznie wykraczać poza obszar województwa. Negatywne skutki gospodarowania odpadami mogą być odczuwalne w ościennych gminach przede wszystkim w zakresie powietrza atmosferycznego i w przypadku wystąpienia takiego oddziaływania przede wszystkim Gminie Łubnice.

12. Wnioski

W wyniku przeprowadzonej analizy potencjalnych zagrożeń dla środowiska i zdrowia wynikających z realizacji Programu (PUA) sformułowane zostały następujące wnioski:

1. Problem wyrobów i odpadów zawierających azbest jest jedna z pilniejszych kwestii gospodarki odpadami do rozwiązania w Gminie Łubnice.
2. W „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łubnice” jako metodę unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest wskazano ich składowanie. Ustalone cele są zgodne z wymogami prawa polskiego i unijnego. Na razie przepisy prawa nie dopuszczają innych form utylizacji, choć trwają prace legislacyjne w tym kierunku (unieszkodliwianie na miejscu metodą termicznego przekształcania z wykorzystaniem technologii mikrofalowej MTT).
3. Najważniejszym zagrożeniem dla środowiska związanym z realizacją PUA będzie nieterminowe realizowanie zapisanych w nim działań. Przy systematycznym realizowaniu zapisanych w PUA działań nie ma niebezpieczeństwa wystąpienia niekontrolowanych usuwań i w związku z tym powstawania tzw. „dzikich składowisk”. Jest to największe zagrożenie, dlatego bezwzględnie należy dążyć do zapewnienia miejsc bezpiecznego składowania oraz organizowania odbiorów.

4. Niezbędne jest wprowadzenie skutecznych mechanizmów finansowych wspomagających funkcjonowanie tworzonego systemu. Ponadto, należy prowadzić ciągle akcje edukacyjno-informacyjne dla ogółu mieszkańców gminy. Należy uświadamić zagrożenia dla zdrowia, jakie wiążą się z oddziaływaniem niewłaściwie usuwanych lub unieszkodliwianych wyrobów zawierających azbest, lecz bez wywoływania paniki i fobii strachu. Sugeruje się organizowanie spotkań i pogadanek, akcji plakatowych propagujących dokonania Urzędu w zakresie organizacji gospodarki odpadami azbestowymi a także rozważenie zorganizowania konkursu wiedzy o bezpiecznym postępowaniu dla młodzieży szkolnej.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Niniejsza „Prognoza oddziaływania na środowisko „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łubnice” została opracowana w nawiązaniu do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy o odpadach. Uwzględnia również wymagania prawne ochrony środowiska Unii Europejskiej zapisane w odpowiednich dokumentach Wspólnot Europejskich.

Przedmiotem prognozy, określanej również mianem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jest *Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łubnice*.

Zakres merytoryczny prognozy wynika z przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, oraz zaleceń i wskazań PISE.

Podstawą opracowania prognozy do Programu była analiza i ocena następujących zagadnień:

- celów ochrony środowiska na poziomie lokalnym i regionalnym,
- uwarunkowań aktualnego stanu środowiska Gminy Łubnice,
- przewidywanych możliwych oddziaływań zadań zawartych w PUA na funkcjonowanie obszarów chronionych, warunki życia ludzi, walory środowiska kulturowego oraz kształtowanie krajobrazu,
- określenie potencjalnych negatywnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń zawartych w PUA,
- warunków funkcjonowania systemu monitoringu jako podstawowego wymogu skuteczności PUA.

„*Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łubnice*” przedstawia stan obecny postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w gminie na tle uwarunkowań środowiskowo – przestrzennych, a także ogólnej sytuacji w kraju w tej dziedzinie.

Najważniejsze znaczenie dla praktycznego wdrożenia ustaleń Programu ma zalecane i wskazane w PUA sformułowanie konkretnego harmonogramu działań, w skład, których wchodzić będą: usunięcie płyt azbestowo – cementowych występujących w budynkach mieszkalnych, inwentarskich oraz zorganizowanie odbiorów już wcześniej zdemontowanych wyrobów zawierających azbest.